

PLATA
FORMA
PER LA
LLENGUA

Guia pràctica d'acollida lingüística

Guia de recursos per a l'acollida en llengua catalana
destinada als agents educatius i socials

“(parlar el català) és una manera de mostrar-los que jo també sóc d’aquí;estic aquí, però sóc d’aquí també”

Ousseynou Niang (primera llengua: wòlof)

“els catalanoparlants no haurien de canviar de llengua, perquè en el fons és l’única manera de trobar espais on aprendre la llengua (...)”

Carmen Pérez (primera llengua: castellà)

“(que no et parlin en català) t’impedeix portar una vida normal, perquè quan tu vas a comprar el pa, comprant-lo ja t’estan recordant que no ets d’aquí...”

Aleksandra Lun (primera llengua: polonès)

“aprendre el català és una forma d’aproximar-se, no només a uns costums i a unes tradicions, sinó al cor de la gent”

Robert Mettini (primera llengua: castellà)

“qui vol prosperitat, ha d’aprendre el català”

Mohammed Iqbal (primera llengua: urdú)

Índex

Presentació	03
Introducció	04
1. L'acollida inicial	06
1.1. Els hàbits lingüístics dels agents educatius i socials	07
1.2. La necessitat d'aprendre el català	09
1.3. Els recursos públics d'orientació i suport a l'acollida lingüística	11
1.4. La primera acollida al centre escolar o de lleure	14
1.5. La integració lingüística en l'àmbit laboral	17
2. L'aprenentatge de la llengua catalana	19
2.1. La didàctica de la llengua catalana	20
2.2. El tractament de la diversitat cultural i lingüística	25
2.3. El foment de la participació i l'èxit escolar en l'alumnat nouvingut	28
2.4. L'aprenentatge lingüístic en el lleure	31
3. Les relacions socials	34
3.1. Les relacions amb els alumnes	35
3.2. Les relacions amb les famílies	37
4. Bones pràctiques	39
Experiència 1: Compartim converses!	40
Experiència 2: La ràdio com a estímul per a l'ús de la llengua catalana	42
Experiència 3: "Shabab Al-Gad", programa de suport a la integració escolar.	44
Experiència 4: Casal-escola Llengua d'estiu Xia Tian	46
Experiència 5: Som amigues	48
Experiència 6: Formació lingüística a l'empresa	50
Annex	51
<i>El català, llengua comuna. Manifest de Sant Jordi 2007</i>	52
Bibliografia	54

Presentació

Probablement molts catalanoparlants ignorin que a Catalunya s'està produint un fenomen espectacular. I diàriament. Això sí, de manera discreta. Milers i milers de nens i nenes arribats de l'Amèrica Llatina, del Magrib, de l'Àfrica Negra, de Pakistan i de no sé quants llocs llunyans més, estan aprenent a parlar i escriure en català. Repeteixo, milers i milers. Han arribat amb les seves famílies on parlen urdú, amazic, àrab o castellà, i cada dia aprenen una dotzena de paraules noves. Jo he vist els més grans estudiar en català filosofia, química o història d'Espanya.

He ajudat una noia pakistanesa a fer el resum d'uns contes de Pere Calders. Calders és ideal: està ple de paraules genuïnes com "colla" o "amoïnar-se", i d'expressions com "el pa que s'hi dóna" o "el carro pel pedregar". La noia me'n preguntava el sentit, jo li ho aclaria, mentre em permetia dir-li coses del tipus "xamfrà és important" o "damisel-la deixa-ho estar". A vegades llegia intentant comprendre cada paraula, perdia el fil de l'argument. "Però ara qui parla?" em deia. Quan copsava la trama, somreia. Exactament igual que vostè o jo llegint Calders, amb la diferència que la noia va néixer a uns vuit mil kilòmetres d'aquí.

M'imagino quantes hores de feina de mestres i professors hi ha al darrere d'aquell acte de comprensió lectora. I valoro extraordinàriament la feina que estan fent a les aules d'acollida i a l'ensenyament reglat. Una bona part del futur del país està a les seves mans. Fa 50 o 60 anys, quan la primera onada immigratòria, Catalunya estava segregada. L'acollida es va fer als carrers, a les oficines i fàbriques, a les escales de veïns... però no a les aules. M'atreviria a demanar als docents que no defallissin, al Govern que no deixi de dotar aquesta feina de tota mena de mitjans. I a la societat, que reconegui la feina dels qui treballen en l'acollida, amb tot el respecte que es mereix, o sigui parlant sempre, arreu i amb tothom en català.

Antoni Bassas
Periodista

Introducció

La *Guia pràctica d'acollida lingüística* s'adreça a professors, educadors socials, voluntariat, tècnics de l'administració pública i, en general, a totes les persones vinculades amb l'acollida dels infants i joves nouvinguts en edat escolar, i les seves famílies. Hi trobareu reflexions i recursos pràctics per fomentar l'ús de la llengua catalana en la tasca d'acompanyament i d'inclusió social d'aquesta part de la població.

Aquest material parteix del convenciment que la gestió de la diversitat i la integració de totes les persones ha de basar-se en el respecte cap a les diferències però alhora en el marc d'un projecte comú per poder ser membres de la societat en igualtat d'oportunitats i llibertats. Aquestes oportunitats difícilment es podran assolir si no hi ha una inclusió lingüística.

De fet, actualment estan emergint moltes idees i actuacions educatives força innovadores en llengua catalana. Però en la societat complexa i cada cop més plural en la qual vivim, els objectius d'educar i formar les generacions més joves perquè es puguin desenvolupar socialment i lingüística desborden la tasca que poden fer el professorat i els centres escolars. Per això, es requereix, ara més que mai, la coordinació d'objectius i actuacions de tots els agents socials i educatius que intervenen en la rebuda i la

inclusió social de la població nouvinguda, i que precisament són els primers referents lingüístics d'aquesta població (en els centres de lleure, equipaments esportius, serveis públics, associacions de pares i mares, etc.).

La guia, doncs, ofereix un recull de propostes recomanades per diferents professionals, amb un objectiu lingüístic concret i que poden ser practicables en diversos àmbits. Així mateix, hi ha continguts que la Plataforma per la Llengua ha anat elaborant fruit de l'activitat duta a terme a través de la nostra campanya d'acollida lingüística. Especialment, a partir de les aportacions de l'estudi *L'alumnat nouvingut i el català: una perspectiva transversal* (Plataforma per la Llengua, 2005); i, també, mercès a l'experiència acumulada amb la consolidació d'una xarxa formada per diverses entitats de la immigració per apropar el català als nous catalans i catalanes i compartir el nostre desig de progrés social i cultural.

Per raons de legislació i també sociolingüístiques, la guia està enfocada per utilitzar-se en l'àmbit territorial del Principat de Catalunya (sota administració de la Generalitat de Catalunya). Tot i així, considerem que algunes de les reflexions i propostes que s'hi fan també poden ser útils per a d'altres llocs dels territoris de parla catalana.

L'estructura de la guia

En els primers tres blocs, els continguts s'han articulats considerant els tres processos bàsics de l'acollida lingüística: l'acollida inicial, l'aprenentatge de la llengua i les relacions socials.

L'acollida inicial fa referència al conjunt de processos que es produeixen des de l'etapa de pre-matrícula fins al moment de la incorporació de l'alumne al centre escolar o de lleure; així mateix, en aquesta primera fase s'inclou la incorporació dels joves nousvinguts en l'àmbit sociolaboral. Posteriorment, ens centrem en els processos de l'aprenentatge lingüístic que inclouen tant l'escolarització de l'alumnat i el reforç extraescolar, com l'aprenentatge de la llengua pel que fa als adults. Finalment, ens ocupem del desenvolupament de les relacions socials, concretament de les interaccions amb l'alumnat nousvingut d'una banda i, de l'altra, amb les seves famílies.

En cada tema es faciliten alguns recursos i materials de consulta, que hem anomenat *Eines*, i s'orienta sobre l'àmbit o els àmbits on és recomanable emprar-les: educació formal (primària, ESO i batxillerat), educació no formal (entitats de lleure, esportives, etc.), educació informal (associacions de veïns, associacions d'ajuda a la immigració...) i administració pública (serveis municipals o comarcals d'immigració, de benestar social, ambulatoris, etc.).

Pel que fa al quart i últim bloc, es mostra un recull de sis *bones pràctiques*: són projectes encapçalats per escoles, entitats, empreses o la mateixa administració pública a fi d'aconseguir resultats positius en l'ús del català a curt o mitjà termini. Cada bona pràctica conté una breu avaluació nostra, amb comentaris o suggeriments per reforçar els aspectes de l'experiència que ens han semblat més interessants.

1. L'acollida inicial

1.1. Els hàbits lingüístics dels agents educatius i socials

Si les persones que acollim la població nouvinguda, ja sigui en ajuntaments, ambulatoris, escoles, esplais, equipaments esportius, etc. mantenim **una alta fidelitat en l'ús del català**, ja estem fent una tasca molt important d'inclusió d'aquesta població perquè:

- a) **Evitem l'exclusió social.** Segur que en més d'una ocasió ens hem topat amb la frase "els nouvinguts no necessiten aprendre el català perquè el castellà tothom l'entén". Però cal assumir que integrar-se no és el fet de poder-se comunicar: integrar-se implica el fet de viure en un lloc en igualtat de condicions que la resta dels ciutadans. Per això, la incorporació de l'alumnat i les famílies nouvingudes sense accés al català en el territori on és la llengua pròpia representa una forma més d'exclusió social.
- b) **Oferim oportunitats per poder aprendre la llengua catalana.** Els professionals que treballem en centres educatius i socials en zones on l'ús social del català és baix, lluny de fer esforços en va, estem cobrint els dèficits de la llengua catalana que hi ha en aquests municipis o barris on viu l'alumnat nouvingut i les seves famílies.
- c) **Podem millorar les condicions de la nostra llengua.** Des de la nostra tasca podem fer que el català sigui la llengua vehicular i habitual en un futur immediat. De fet, la població nouvinguda ha canviat el panorama lingüístic del nostre país: d'una situació de bilingüisme

s'ha passat a una situació de plurilingüisme (només a Catalunya es parlen més de 200 llengües). Aquest és un context nou i molt favorable perquè el català es converteixi definitivament en un autèntic punt de trobada en la nostra societat.

- d) **Vetllem per la igualtat d'oportunitats.** La legislació vigent inclou l'ús del català com un dret del conjunt dels ciutadans, i en l'Estatut d'autonomia de Catalunya, a més, s'estableix el deure de conèixer-lo. Per tant, relacionar-nos en català amb la població nouvinguda és una de les eines de què disposem per garantir-los l'exercici dels mateixos drets i deures.

Per ser fidels a la llengua catalana hem d'acostumar-nos a un nou hàbit: el de mantenir l'ús de la llengua en totes les situacions, independentment de la procedència de l'interlocutor. **Si no ens entenen, podem adoptar algunes pautes que facilitin la comunicació**, com ara:

- Parlar amb una velocitat inferior a la normal
- Acompanyar el discurs amb gestos o imatges
- Simplificar el vocabulari i les frases que utilitzem

No hem de canviar de llengua llevat que, com a mínim, ens ho demanin. En el cas que ens demanin canviar de llengua i que per la circumstància concreta creguem que és el més convenient, cal que utilitzem aquella que sigui més propera a l'interlocutor, no a nosaltres (no sempre serà el castellà).

Objectius >

- > Assumir el paper dels agents educatius i socials en l'aspecte lingüístic.
- > Prendre consciència del rol de la llengua catalana com a eina d'inclusió social.
- > Saber afrontar una situació de manca comunicativa.

Eina 1. **Guia pràctica per saber** **afrontar situacions** **lingüístiques quotidianes.**

Àmbit: educació formal,
no formal i informal
i administració pública.

Plataforma per la Llengua: **Què faig si...?**, 3a. edició, Plataforma per la Llengua, Barcelona, 2008. Disponible en versió electrònica a: www.plataforma-llengua.cat/doc/guiaquefaigsi.pdf [Consulta: 31 de gener del 2008].

Es tracta d'una guia que exposa suggeriments per afrontar algunes situacions quotidianes relacionades amb l'ús de la llengua que a vegades se'ns fan difícils d'encarar. Recomanem sobretot l'apartat "Converses i diàlegs amb persones que no parlen català". Podeu aconseguir aquesta guia a:

Plataforma per la Llengua - Telèfon: 93 321 18 03
a/e: info@plataforma-llengua.cat - www.plataforma-llengua.cat

Eina 2. **Taller de sensibilització per** **a agents educatius i socials.**

Àmbit: educació formal,
no formal i informal
i administració pública.

L'entitat Tallers per la Llengua ha creat el **Taller de sensibilització** que s'adreça a persones que exerceixen de models lingüístics (monitors esportius, educadors, voluntariat, tècnics d'immigració, etc.), i que volen aprendre recursos i arguments eficaços per tal d'afavorir l'ús de la llengua catalana.

Tallers per la Llengua - Telèfon: 93 415 90 02
a/e: gestio@tallers.cat - www.tallers.cat

1. L'acollida inicial

1.2. La necessitat d'aprendre el català

Les persones novingudes potser desconeixen els efectes positius que comporta l'aprenentatge de la llengua catalana. Per això, cal que aquells qui treballem en els diversos àmbits de l'acollida tinguem presents i transmetem **arguments seductors** per a l'aprenentatge de la llengua (cal evitar convertir aquesta oportunitat en una font de tensions). A continuació exposem diverses raons que demostren que el català, al nostre país, els *obre fronteres* de tota mena:

- És necessari per als pares i mares perquè és la llengua que aprenen els seus fills a l'escola.
- Permet relacionar-se amb el centre escolar i les activitats que aquest dugui a terme.
- Proporciona confiança per poder desenvolupar-se pel municipi com ho fa tothom (a l'ajuntament, al centre sanitari, al mercat, a l'esplai, etc.).
- Aporta empaties amb la gent d'aquí, que valora positivament que els novinguts s'expressin en català.
- En molts dels cursos que s'ofereixen, s'obté un certificat de coneixement del català que pot ser útil a l'hora de trobar feina.
- La llengua catalana, com a eina, és molt més efectiva que altres llengües en altres territoris per a la inclusió social. Així, per exemple, a un marroquí o a un equatorià que viu a Madrid possiblement li sigui més difícil d'ésser reconegut com a ciutadà més del país pel fet de parlar castellà, mentre que a casa nostra, si parla català, molt més fàcilment deixarà d'ésser estranger davant la percepció dels ciutadans.

A més, podem facilitar informació a les persones novingudes o bé ajudar-les en l'accés als cursos de català que millor s'adaptin a les seves necessitats.

Objectius >

- > Transmetre l'oportunitat del català.
- > Encoratjar la població novinguda a aprendre la llengua pròpia.
- > Facilitar l'accés a l'aprenentatge del català.

Eina 1.

Manifest elaborat per entitats de nous catalans.

Àmbit: educació formal, no formal i informal i administració pública.

El català, llengua comuna. Manifest de Sant Jordi 2007. Plataforma per la Llengua. Disponible en versió electrònica a: www.plataforma-llengua.cat/doc/manifest_sjordi_07.pdf

[Consulta: 31 de gener del 2008].

Document elaborat per diverses entitats de nous catalans, amb el suport de la Plataforma per la Llengua, on cadascuna aporta la seva visió del català en relació amb la seva condició de persones nouvingudes. Totes les entitats coincideixen a reclamar l'accés al català com a eina per multiplicar les seves oportunitats de promoció i participació social. El manifest es pot veure en l'annex d'aquesta guia.

Eina 2.

Campanya de sensibilització per l'adopció del català com a llengua comuna i d'ús habitual.

Àmbit: educació formal, no formal i informal i administració pública.

La campanya **Adopta el català** portada a terme per l'organització Veu Pròpia, formada per nous parlants a favor de la llengua, pretén encoratjar els nouvinguts i les persones que coneixen el català però que no l'utilitzen, ni l'han adoptat com a llengua habitual. L'entitat difon aquestes idees mitjançant un programa d'actes a centres de normalització lingüística, instituts, associacions de persones immigrades, etc. Per a més informació:

Veu Pròpia - Telèfon: 93 350 60 89

a/e: veupropia@gmail.com - www.veupropia.info

Eina 3.

Cursos de català per a adults (persones de més de 16/18 anys)

Àmbit: educació formal, no formal i informal i administració pública.

A Catalunya l'oferta pública de cursos de català es fa majoritàriament a través del Consorci per a la Normalització Lingüística, que ofereix molts cursos bàsics inicials gratuïts amb una orientació per a l'acollida lingüística. També hi ha altres entitats com les escoles d'adults o les escoles oficials d'idiomes que en realitzen. Per a més informació:

Consorci per a la Normalització Lingüística (CPNL)

C/ Mallorca, 272, 8è - 08037 Barcelona

Telèfon: 93 272 31 00 - www.cpln.cat

Cursos de català per a adults [en línia]. Generalitat de Catalunya.

www6.gencat.net/llengcat/aprencat/cursosad.htm [Consulta: 31 de gener del 2008].

Lloc web on es pot consultar l'oferta d'entitats que organitzen cursos de català dins i fora de Catalunya.

1. L'acollida inicial

1.3. Els recursos públics d'orientació i suport a l'acollida lingüística

Molt sovint es creu –erròniament– que els recursos i serveis d'acollida lingüística són un terreny exclusiu del professorat de llengua catalana o dels tutors de les aules d'acollida. Però el cert és que els programes i instruments que ha posat en marxa la Generalitat (aules d'acollida, plans d'entorn, plans d'acolliment lingüístic, etc.), sobretot a través del *Pla per a la llengua i la cohesió social*, són concebuts perquè **l'acollida lingüística sigui un objectiu compartit per tots els agents** involucrats en la integració de la població nouvinguda.

Per aquest motiu, quan determinats companys i companyes de feina mostren poca responsabilitat pel que fa a l'ús del català amb l'alumnat nouvingut, convé parlar-hi de manera cordial, explicant que aquest comportament:

- a) Minva l'eficàcia dels programes i instruments públics que actuen per aconseguir l'ús normal del català d'aquesta població.
- b) Contradiu la tasca que fan altres companys de feina compromesos amb la integració lingüística de l'alumnat en llengua catalana.

D'altra banda, podem comentar-los que a **Internet trobarem molts recursos i instruments** que actualment ofereixen les administracions públiques i altres institucions i organismes que poden facilitar l'atenció en català als adults i l'ensenyament de la llengua als infants i adolescents:

- Informacions generals i dubtes lingüístics: Oficina de Garanties Lingüístiques.
- Orientacions per a la tasca educativa: Serveis Educatius i pàgines de recursos del Departament d'Educació.
- Comunicació amb les famílies: serveis de traducció, traductors de textos en línia, etc.

Objectius >

- > Conèixer els instruments de suport i acollida lingüística.
- > Eficàcia dels recursos públics.
- > Treball coordinat en la tasca d'atenció de la població nouvinguda.

Eina 1.
Atenció de consultes lingüístiques.

Àmbit: educació formal, no formal, informal i administració pública.

Oficina de Garanties Lingüístiques. Secretaria de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya.

www.gencat.cat/llengua/ogl [Consulta: 31 de gener del 2008].

L'Oficina de Garanties Lingüístiques (OGL) és un punt de referència unificat per a totes les consultes i incidències relacionades amb l'ús de la llengua. Entre altres qüestions, podem consultar dubtes sobre:

- a) aprenentatge i certificats de català
- b) assessorament i consultes lingüístiques
- c) legislació lingüística

Per a més informació:

Barcelona: 935 671 074

Girona: 972 225 417

Lleida: 973 030 499

Tarragona: 977 236 559

Tortosa: 977 441 234

Eina 2.
Serveis educatius.

Àmbit: educació formal.

Centres de Recursos Pedagògics. Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya.

www.xtec.net/sgfp/crp [Consulta: 31 de gener del 2008].

Els centres de recursos pedagògics (CRP) són serveis per donar suport a l'activitat pedagògica dels centres i a la tasca del professorat. Abasten tot el territori de Catalunya, i disposen d'un catàleg de recursos molt ampli, incloent recursos en línia. Per veure els materials i recursos disponibles als CRP, recomanem visitar virtualment la *Mediateca dels CRP*:

www.xtec.cat/cgi/mediateca_crp [Consulta: 31 de gener del 2008].

1. L'acollida inicial

Eina 3. Portals d'Internet per a l'acollida lingüística de l'alumnat nouvingut.

Àmbit: educació formal
i no formal.

a) **Espai LIC** [en línia]. Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya.

www.xtec.cat/lic [Consulta: 31 de gener del 2008].

Lloc web del Departament d'Educació on es poden consultar documents pràctics, materials didàctics i experiències per a les diferents etapes del procés d'escolarització de l'alumnat.

b) **Educ365** [en línia]. Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya.

www.edu365.cat [Consulta: 31 de gener del 2008].

Portal del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya que poden utilitzar els alumnes, pares i mares, professorat i centres educatius no universitaris de Catalunya. És recomanable consultar la pàgina d'*Acollida*, que s'hi arriba a través dels apartats d'ESO o Primària, a l'àrea on hi diu "Enllaços". Hi trobem materials que formen part de webs de diverses àrees i que poden resultar útils per a l'aprenentatge de la llengua catalana dels alumnes nouvinguts.

Eina 4. Serveis de traducció per a la comunicació amb les famílies.

Àmbit: educació formal,
no formal i informal
i administració pública.

a) **Servei de traducció de la Generalitat**. Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya.

www.xtec.cat/lic/nouvingut/professorat/prof_com_traduccio.htm

[Consulta: 31 de gener del 2008].

Els centres docents poden sol·licitar fins a un màxim de tres entrevistes l'any per a cada alumne. Per sol·licitar el Servei de traducció i interpretació del Departament d'Educació, també es pot fer virtualment a través de l'Espai LIC.

b) **Serveis de traducció i interpretació oferts per ajuntaments i consells comarcals** per a la comunicació amb la població nouvinguda.

c) **Sanitat Respon**. Servei Català de la Salut. Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya.

Sanitat Respon ofereix un servei de traducció telefònica per a metges que, en la consulta, atenguin un estranger l'idioma del qual desconeixen com ara àrab, anglès, alemany, fula, hebreu, grec, pakistanès, turc, rus, urdú o japonès, entre d'altres.

Telèfon: 902 111 444 (24 h)

1.4. La primera acollida al centre escolar o de lleure

En aquest primer contacte amb la família **és molt important que la comunicació sigui el més fluïda possible** perquè, d'una banda, hem de transmetre el màxim d'informació sobre el funcionament del centre; en el cas de les escoles i instituts, també cal facilitar informació general sobre el nostre sistema escolar. D'altra banda, l'entrevista amb la família s'ha d'aprofitar per conèixer bé la situació de partida de l'alumne i per informar-nos del seu nivell d'escolarització i les llengües que coneix. El coneixement de les dades bàsiques de l'alumne també permetrà que no caiguem en errors i estereotips (del tipus "tots els marroquins parlen l'àrab o el tenen com a llengua materna").

Així mateix, podem **vetllar perquè el català esdevingui, a partir d'aquest primer contacte, la llengua vehicular amb la família i l'alumnat:**

- a) D'entrada convé sempre mantenir la llengua catalana, i si la comprensió és difícil, caldria utilitzar imatges, gestos, parlar amb frases curtes i simples, etc. (vegeu també el tema 1.1).
- b) En algunes ocasions, la prioritat de comunicar-nos amb fluïdesa el primer dia que ens entrevistem amb la família nouvinguda crea una situació difícil respecte a la nostra actitud de ser fidels al català; en aquests casos, la nostra resposta variarà en funció de la receptivitat de l'interlocutor i de cada situació concreta.
- c) En el cas últim que hàgim de canviar de llengua, farem servir, si és possible, la llengua

més propera a la persona nouvinguda (no pas a nosaltres). El castellà no és sempre, evidentment, el canal més proper; cal tenir-ho en compte. Davant d'aquesta necessitat d'emprar una altra llengua, també pot ser útil que en aquell moment l'alumna o l'alumne no hi sigui present, per evitar que pugui percebre el català com una llengua que no és necessària.

- d) També podem utilitzar un servei de traducció (vegeu l'Eina 4 del tema 1.3). Cal demanar que la traducció es faci en català, perquè vegin la utilitat d'aquesta llengua.
- e) Cal transmetre a la família la importància que els seus fills aprenguin el català i l'utilitzin. També, i encara que aquesta sigui una opció que finalment decidiran ells, cal exposar a la família els efectes positius que els comportaria aprendre el català (vegeu el tema 1.2) i orientar-la sobre llocs on aprendre'l (vegeu l'Eina 3 del tema 1.2), ja que contribuiria a no perpetuar aquesta situació de mancança comunicativa.

Objectius >

- > Comunicació fluïda amb la família.
- > Transmetre la utilitat de la llengua d'aprenentatge escolar i pròpia del país d'acollida.
- > Establir el català com a llengua d'interrelació entre el centre educatiu i les famílies.

Eina 1. **Proposta per la rebuda de la família al centre.**

Àmbit: educació formal i no formal.

ALEGRE, M.A.: **Educació i immigració: l'acollida als centres educatius**, Editorial Mediterrània, Barcelona, 2005, p.135-136.

En aquesta publicació s'exposa una proposta que té l'objectiu doble d'establir un vincle afectuós i de confiança, d'una banda, i que es produeixi un intercanvi d'informació més eficaç, de l'altra: es tractaria d'aprofitar el recorregut pel centre educatiu formal o informal (casals, centres cívics, espais...) explicant els diversos espais i equipaments a fi de recollir informació bàsica sobre l'entorn familiar i els seus hàbits. Per exemple, quan es visita la biblioteca es pregunta sobre els espais i hàbits d'estudi en l'àmbit domèstic; quan es visita el pati, sobre les pràctiques d'oci o aficions de l'alumne; quan es visiten les aules de batxillerat, sobre les expectatives acadèmiques i laborals, etc. En qualsevol cas, caldria preparar prèviament la visita i estipular una bateria de preguntes clau.

Eina 2. **Notes per propiciar la comunicació amb l'alumne/a i la seva família.**

Àmbit: educació formal.

Notes per a facilitar la comunicació amb les famílies nouvingudes (en línia). Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. www.xtec.es/lic/nouvingut/families/fam_com_notas.htm [Consulta: 31 de gener del 2008].

Notes centrades en els àmbits de: l'entrevista centre-família, el funcionament i l'organització de la institució escolar, i les justificacions i els avisos puntuals. S'ofereixen en diverses llengües.

Eina 3.

Model per avaluar el grau d'escolarització i coneixement curricular lingüístic en els alumnes d'incorporació tardana.

Àmbit: educació formal.

Instruments per a l'avaluació inicial [en línia]. Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya.

www.xtec.cat/lic/nouvingut/professorat/prof_aval_instruments.htm

[Consulta: 31 de gener del 2008].

S'ofereix un protocol de proves de llengua i de matemàtiques en diverses llengües (àrab, francès, xinès...) per a l'alumnat d'entre 8 i 16 anys que accedeix per primera vegada al sistema educatiu català.

Eina 4.

Materials per començar a comunicar-se en català destinats a les famílies nouvingudes.

Àmbit: educació formal, no formal, informal i administració pública.

a) **Viure a Catalunya. Vocabulari en imatges**, Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, Barcelona, 2003.

Disponible en versió electrònica a l'espai "Publicacions en línia" a: www20.gencat.cat/portal/site/Llengcat [Consulta: 31 de gener del 2008].

b) **Viure a Catalunya. Comencem a parlar**, Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, Barcelona, 2003.

Disponible en versió electrònica a l'espai "Publicacions en línia" a: www20.gencat.cat/portal/site/Llengcat [Consulta: 31 de gener del 2008].

c) **A l'abast. Comunicació bàsica en llengua catalana**. Consorci per al Foment de la Llengua Catalana i la Projecció Exterior de la Cultura de les Illes Balears: Govern de les Illes Balears, Conselleria d'Educació i Cultura, Direcció General de Política Lingüística, 2001.

Disponible en versió electrònica a:

www.weib.caib.es/Recursos/abast/home.htm [Consulta: 31 de gener del 2008].

1.5. La integració lingüística en l'àmbit laboral

El domini del català és una **competència molt útil per la trajectòria professional de la població nouvinguda**, ja que:

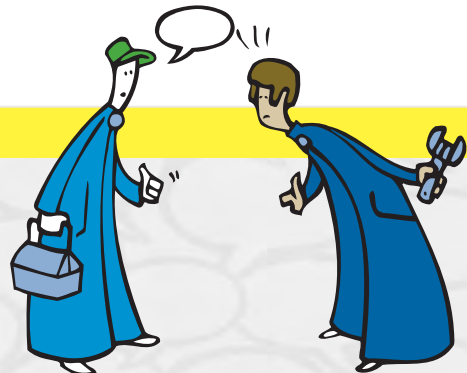
- Tant en els estudis superiors com en l'accés al mercat laboral molt sovint és l'eix de comunicació principal.
- És un element central en el desenvolupament de l'autonomia personal, molt valorada en qualsevol tipus de feina.
- Ofereix perspectives de promoció social: les feines més qualificades tenen uns percentatges de coneixement de la llengua més alts que les feines no qualificades.
- Facilita les relacions socials a l'ambient laboral.
- És un dret bàsic dels treballadors que facilita l'accés a altres drets fonamentals com la salut, l'educació, etc.
- A Catalunya, les empreses amb establiments oberts al públic han de poder atendre per llei als consumidors i consumidores quan s'expressin en llengua catalana (art. 32.1 de la

Llei 1/1998 de política lingüística). Cal, doncs, que els seus treballadors coneguin aquesta llengua; altrament, no podran exercir la seva feina d'acord amb la llei i els mínims de qualitat establerts. És indispensable, en aquests casos, com a mínim la comprensió.

Convé explicar aquestes qüestions tant als joves nouvinguts com a les seves famílies per tal de no amagar-los informació que els pot ser útil per a la seva inclusió al mercat laboral. Però també és molt important **transmetre als mestres, educadors o al personal amb qui treballem** i que atén al jovent nouvingut que si més enllà de la formació en llengua catalana **no els facilitem l'oportunitat de practicar el català, es trobaran en condicions de desigualtat** respecte als nois i noies catalanoparlants o amb un bon domini del català en el moment de continuar els estudis superiors o bé d'incorporar-se al mercat laboral.

Objectius >

- > Fer explícita l'oportunitat del català com a eina d'inclusió al mercat laboral.
- > Facilitar el desenvolupament autònom de la població nouvinguda.
- > Contribuir a la igualtat d'oportunitats en l'accés de la població nouvinguda als estudis superiors o al mercat laboral.

Eina 1.
Guia per a l'acollida dels treballadors immigrants.

Àmbit: educació formal, no formal, informal i administració pública.

Secretaria d'Immigració de CC.OO: **La immigració: una nova realitat al centre de treball. Guia per a delegats i delegades sindicals**, CC.OO, Barcelona, 2005.

Disponible en versió electrònica a:

www.conc.es/cite/documentacio/memoria2005/guies/guia_immigracio_delegats.pdf [Consulta: 31 de gener del 2008].

Guia per ajudar a conèixer els drets sindicals i laborals, i sensibilitzar els sindicalistes i delegats sindicals per a l'acollida de treballadors immigrants. La guia incorpora un apartat sobre l'aprenentatge de la llengua catalana.

Eina 2.
Materials de suport per fomentar l'ús del català entre els treballadors.

Àmbit: educació formal, no formal, informal i administració pública.

a) Díptic: **El català t'obrirà moltes portes** de la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya.

Informació sobre la llengua catalana, els avantatges d'aprendre el català, els recursos per fer-ho, etc. Pot anar adreçat tant a les famílies novingudes com als joves que es troben en el moment de transició de l'escola al mercat de treball. En català, castellà i anglès.

b) Confederació de Comerç de Catalunya: **Oberts al català. Guia per instal·lar-se comercialment en català** Confederació de Comerç de Catalunya; Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2007.

Disponible en versió electrònica a:

www.confecomercat.es/sl/oberts/1.html [Consulta: 31 de gener del 2008].

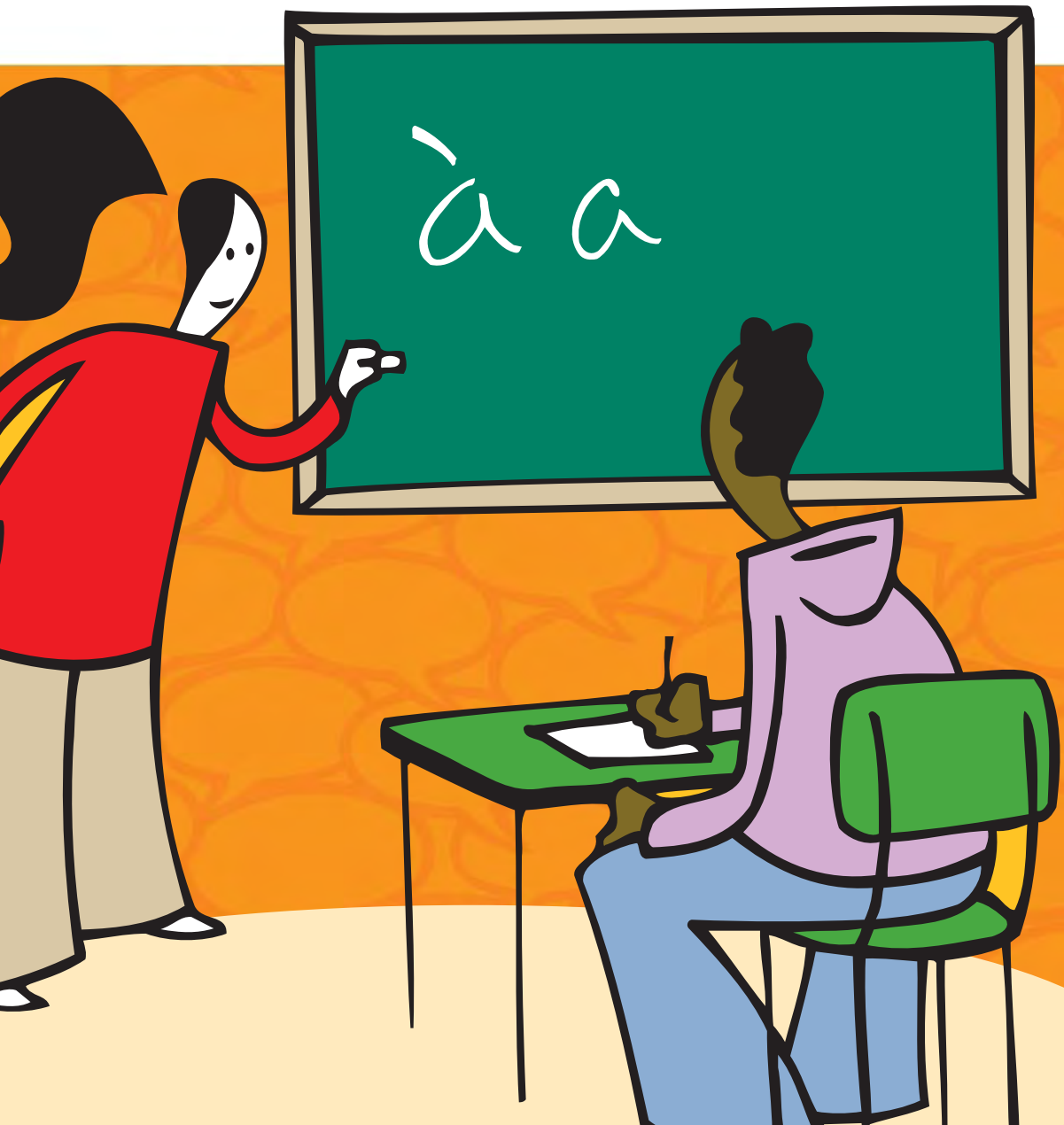
En el capítol d'aquesta guia titulat "Codi de bones pràctiques sobre l'ús del català en el comerç, els serveis i el turisme de Catalunya" s'exposen diverses raons per a l'ús del català en el món laboral:

En el capítol "Codi de bones pràctiques sobre l'ús del català en el comerç, els serveis i el turisme de Catalunya" s'exposen diverses raons per a l'ús del català en el món laboral:

- "A Catalunya, hi ha l'obligació legal d'estar en disposició d'atendre els clients en català".
- "Els clients valoraran aquesta atenció en la seva llengua, en la pròpia del país, i ho veuran com a factor positiu d'integració".
- "Obrirà les portes als negocis amb nous clients".

Aquesta guia es troba en català, castellà, anglès, xinès, àrab i urdú.

2. L'aprenentatge de la llengua catalana

2.1. La didàctica de la llengua catalana

Per a l'ensenyament de la llengua catalana convé tenir en compte la metodologia que utilitzarem, el tipus d'alumnat al qual ens dirigim i els materials que es faran servir a l'aula.

a) Metodologia

Actualment, diverses investigacions han considerat l'**enfocament comunicatiu** com la metodologia més eficaç per ensenyar una llengua a un aprenent que no la coneix (tots els programes elaborats pel Consell d'Europa parteixen d'aquest enfocament). Aquesta metodologia proposa que els continguts estiguin vinculats amb les motivacions, interessos i característiques personals de l'alumnat; que les activitats que es realitzin a l'aula siguin versemblants; que tinguin una intenció comunicativa on la llengua sigui l'eina d'interacció i no sigui un objectiu per ella mateixa; i que es treballin tant aïlladament com integradament les quatre habilitats lingüístiques bàsiques (comprensió oral i escrita, expressió oral i escrita) mitjançant activitats on l'alumne aconsegueixi un propòsit inicial.

Segons l'enfocament comunicatiu, una llengua s'aprèn sobretot quan s'usa. Per això, la didàctica de la llengua ha d'anar acompanyada de la sensibilització de tot l'alumnat sobre l'ús normal de la llengua pròpia i del professorat i de l'entorn educatiu per tal que es prengui consciència del nostre paper en l'aspecte lingüístic.

Els mestres i educadors podem ajustar la parla al nivell de comprensió de l'alumnat i corregir-lo de manera subtil durant l'estona que conversem amb ells. És útil, també, tenir coneixements de la

llengua materna de l'alumne per millorar l'eficàcia de l'aprenentatge del català (recomanem l'Eina 3 del tema 2.3).

b) Tipus d'alumnat

En el cas dels **estudiants que necessiten ser alfabetitzats** cal tenir en compte que:

- S'ha d'assolir una certa competència oral abans que l'escrita (tot i que, a mesura que s'avança, les dues es van entrelaçant).
- S'han d'emprar materials de suport molt visuals i amb continguts adaptats a l'edat del públic.

Pel que fa a l'**alumnat de l'ensenyament reglat** cal tenir en compte que:

- L'aprenentatge del català sol presentar menys problemes pels qui s'incorporen en l'educació infantil o en el cicle inicial de primària en comparació amb l'alumnat de secundària, sobretot mercès als Programes d'Immersion Lingüística¹.
- A partir del segon cicle de primària les àrees instrumentals són el punt de partida de l'adquisició de molts aprenentatges. Perquè puguin accedir a aquests aprenentatges en igualtat de condicions que la resta de l'alumnat caldria reforçar l'aprenentatge del català a l'aula d'acollida o a la classe de reforç de llengua a partir de l'adquisició d'un llenguatge específic i coneixements de les altres àrees d'aprenentatge (matemàtiques, ciències socials, ciències naturals...).

¹ Programa lingüístic i pedagògic, que dinamitza el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, a través del qual els alumnes no catalanoparlants acaben el cicle inicial sabent parlar i escriure el català. Per a més informació: www.xtec.es/sedec/pil/pag80.htm

2. L'aprenentatge de la llengua catalana

c) Materials

A Internet podem trobar una gran varietat de bibliografia, sobretot a l'**Espai LIC del Departament d'Educació**, on aquesta s'ofereix classificada segons el tipus de públic: alumnat de primària o bé alumnat de secundària (en algunes referències s'indica que es poden emprar amb adults).

Objectius >

- > Enfocament comunicatiu en l'ensenyament-aprenentatge de la llengua.
- > Coneixement de la primera llengua de l'alumne.
- > Adaptació de la didàctica lingüística a les característiques de l'alumnat.
- > Tria de materials adaptats a les necessitats de l'alumnat.

Eina 1.
**Marc europeu comú per
definir les estratègies
d'ensenyament-
aprenentatge de la llengua.**

Consell d'Europa: **Marc europeu comú de referència per a les llengües: aprendre, ensenyar, avaluar**. Ferran, Josep; Montagut, Montserrat [traductors]; Consell d'Europa, Departament de Política Lingüística, Estrasburg, 2003.
Disponible en versió electrònica a l'espai "Publicacions en línia" a: www20.gencat.cat/portal/site/Llengcat [Consulta: 31 de gener del 2008].

El *Marc europeu comú de referència* elaborat pel Consell d'Europa és un referent a l'hora d'establir unes bases comunes per a l'ensenyament-aprenentatge de les segones llengües i establir uns nivells d'aprenentatge comuns en àmbit europeu. Pot servir-nos per estructurar continguts, objectius i mètodes d'ensenyament segons el grau de coneixement de la llengua dels estudiants.

Eina 2.
**Propostes per practicar l'ús
oral del català a l'aula
d'acollida.**
Àmbit: educació formal.

a) ALEGRE CANOSA, M.A.: **Educació i immigració: l'acollida als centres educatius**, Editorial Mediterrània, col·lecció "Polítiques", núm. 44, Barcelona, 2005. p. 141-142
L'autor proposa la creació de **tallers de conversa**, a càrrec d'alumnes autòctons de diferents nivells convidats a l'aula d'acollida. Els tutors d'acollida o professors donarien suport a l'alumne convidat, en hores de tutoria (escollint els temes, el vocabulari bàsic a incloure, organitzar els torns d'intervenció...). A l'aula d'acollida el grup prepararia la rebuda de l'alumne convidat i el treball a fer durant i després de la sessió.

b) Experiència del conte **Nador**
Experiència basada en la creació d'un conte amb alumnes de l'aula d'acollida, amb la col·laboració d'alumnes de l'aula especial i alguns adults. L'objectiu és el de treballar la producció oral i l'enregistrament de veus. Per a més informació:
CEIP Carme Auguet (Girona)
Telèfon: 972 21 27 45

Eina 3. **Recull de materials per ensenyar el català.**

Àmbit: educació formal
i no formal.

Materials per a la llengua catalana [en línia]. Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya

www.xtec.cat/lic/nouvingut/alumnat_mat.htm

Recull de materials per a l'ensenyament de llengua catalana a l'alumnat de primària i secundària. Alguns d'ells es poden descarregar des de la mateixa pàgina. Trobareu materials per diversos tipus de públic, com per exemple:

a) AA. DD.: **El nostre món. Mètode d'aprenentatge del català**, Associació Catalana per a l'Educació, la Formació i la Recerca (ACEFIR) i Diputació de Girona, 2004.

Aquesta col·lecció presenta un mètode d'aprenentatge per a l'alfabetització oral que fusiona el mètode sil·làbic amb el visual, i que fins ara ha obtingut bons resultats. Per a més informació: ACEFIR - www.acefir.org

b) ROMEU, E.; SENDRÓS, M.: **Món**, Grup Promotor Santillana, 2005. www.indexnet.santillana.es/alumnat_nouvingut.pdf [Consulta: 31 de gener del 2008].

Material de llengua catalana per a l'alumnat d'incorporació tardana que necessita assolir el nivell del grup-classe. Basat en l'ensenyament de la llengua a partir del treball paral·lel de les quatre grans àrees (llengua, matemàtiques, ciències de la naturalesa i ciències socials), de manera que es van reforçant tots els aprenentatges des dels diversos angles.

Eina 4.
**Recursos per provocar
la reflexió sobre l'ús de la
llengua catalana com a eina
de cohesió i relació social.**

Àmbit: educació formal
i no formal.

a) VARIS: **La veu dels Kats**, Ed. Mediterrània, col·lecció "Tu què faries?", núm. 7, Barcelona, 2005.
Còmic que té com a objectiu la reflexió i el diàleg sobre l'ús de la llengua catalana a través d'un test que es troba al final de la lectura.

b) L'entitat Tallers per la Llengua organitza el **Taller d'Educació per la Llengua** adreçat als joves i adolescents; l'objectiu és despertar la sensibilitat cap al patrimoni lingüístic de la humanitat i la importància de l'ús del català tant a nivell col·lectiu com individual.
Per a més informació:

Tallers per la Llengua
Telèfon: 93 415 90 02
a/e: gestio@tallers.cat
www.tallers.cat

c) Desplegables **Acull en català** i **El català, llengua d'acollida** de la Plataforma per la Llengua.

Disponibles en versió electrònica a:

www.plataforma-llengua.cat/doc/tripticacull.pdf [Consulta: 31 de gener del 2008].

www.plataformallengua.cat/doc/tripticacollida.pdf [Consulta: 31 de gener del 2008].

Aquests dos desplegables mostren de manera molt visual diverses situacions que plantegen una reflexió pràctica al voltant de l'ús del català amb les persones novingudes.

2.2. El tractament de la diversitat cultural i lingüística

La diversitat de cultures i de llengües d'origen presents en aules, esplais, equipaments esportius, etc. des de la tasca de l'ensenyament-aprenentatge de la llengua, en comptes d'assimilar-la com una problemàtica, caldria **enfocar-la com un enriquiment i alhora una oportunitat**. I és que el fet d'acollir persones d'orígens molt diversos:

- a) Suposa un repte amb la intenció de millorar la tasca de totes les persones que estem acollint la població nouvinguda.
- b) Ens permet conèixer cultures i llengües llunyanes i noves maneres de pensar i afrontar situacions quotidianes.

Des de l'àmbit educatiu és fonamental posar en pràctica l'educació intercultural, entesa com la transmissió de valors a l'alumnat per facilitar la comprensió de criteris i maneres de veure el món diferents del propi, en un marc comú de relació. Es pot fer a través de les següents **propostes**:

- a) Podem organitzar activitats que donin a conèixer els costums i trets culturals de les cultures d'origen de l'alumnat.
- b) No hem de posar un èmfasi excessiu en les identitats culturals diferents a la nostra la qual cosa crea més distanciament. En qualsevol activitat amb l'alumnat convindria reconèixer

tant les diferències culturals com els elements compartits. Hi ha tradicions que se celebren en moltes cultures i religions, i que potser tenen enfocaments diferents però parteixen d'un mateix costum. Per exemple, els solsticis d'hivern i d'estiu, o bé el Cap d'any.

- c) Al contrari del que es fa en alguns casos (en els quals l'alumnat rep poca informació), hem de donar tota la informació possible sobre la diversitat cultural i lingüística al nostre país, així com també sobre la llengua i cultura catalanes. Es tracta de parlar de la importància al nostre país del castellà i l'anglès juntament amb la de l'àrab, el xinès, el wòlof, l'urdú, etc. I explicar que la llengua comuna que uneix aquesta societat tan diversa és el català, i la cultura que compartim és la catalana.
- d) Transmetre la importància de **parlar les llengües pròpies** del lloc on es viu com a manera de sensibilitzar i preocupar-se de llengües que, com el català, han estat o estan minoritzades. Cal explicar, per exemple, que a casa nostra hi ha moltes persones que tenen com a primera llengua l'amazic, o el quítxua, també minoritzades, reforça l'autoestima dels seus parlants i amplia la visió de l'alumnat, nouvingut i autòcton, sobre la diversitat existent al nostre país.

Algunes dades bàsiques de la llengua catalana:

- **Llengua pròpia:** el català és la llengua pròpia del Principat de Catalunya (incloent-hi la Franja de Ponent, que depèn administrativament de l'Aragó, i la Catalunya del Nord, a França), les Illes Balears, el País Valencià, Andorra i l'Alguer (a Sardenya).

- **Territori:** el català és la llengua pròpia dels Països Catalans, petits en dimensions però amb una tradició literària i cultural molt important (els primers textos escrits i literaris daten del segle XII).

- **Població:** el català té més de set milions i mig de parlants, dotze milions de persones la tenen com a llengua oficial, i és la novena llengua de la Unió Europea (en el territori on és oficial), i la tretzena més parlada.

Objectius >

- > Reconèixer i respectar la diversitat lingüística i cultural.
- > Convivència amb persones d'altres cultures i amb altres llengües familiars.
- > Valoració de la llengua pròpia d'un lloc.

Eina 1. **Materials pedagògics per a l'educació intercultural.**

Àmbit: educació formal i no formal.

a) Escola Oberta: Videoteca digital [en línia]. Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya (XTEC).

www.xtec.cat/videoteca [Consulta: 31 de gener del 2008].

La videoteca digital de l'xtec conté referències de vídeos didàctics i altres materials d'interès educatiu en català. Un dels avantatges és que es tracta de vídeos de poca durada. Es recomana consultar l'opció: *Eix transversal de la diversitat intercultural*

b) Entrecultures [en línia]. Fundació Jaume Bofill.

www.entrecultures.org [Consulta: 31 de gener del 2008].

Entrecultures és un programa elaborat per la Fundació Jaume Bofill de suport a l'educació intercultural, en el qual participen persones i entitats que treballen en els àmbits de l'educació i la immigració. En el "Banc de recursos" es poden trobar referències bibliogràfiques i experiències en educació formal i en l'àmbit del lleure. Si bé moltes de les experiències no tenen una finalitat lingüística, també és cert que s'hi podria incloure.

Eina 2. **Informació de la realitat sociolingüística dels territoris de parla catalana.**

Àmbit: educació formal, no formal i informal, i administració pública.

Projecte intercat: Lingcat [en línia]. Serveis Lingüístics de la Universitat de Barcelona [coordinació]

www.intercat.gencat.cat/lingcat [Consulta: 31 de gener del 2008].

Lingcat és una presentació multimèdia sobre la llengua catalana, la realitat sociolingüística de Catalunya i dels territoris de parla catalana inicialment enfocada per a estudiants de mobilitat que visiten les universitats catalanes. Però aquest document també és útil per a totes aquelles persones que vulguin conèixer de manera ràpida dades actuals i útils sobre el català.

Eina 3.

Activitats per portar a terme en diverses àrees instrumentals i complementàries.

Àmbit: educació formal i no formal.

GRASA, R. i REIG, D.: **Quaderns Linguapax**, Unescocat, Edicions PAU, 1998.

Material enfocat a l'educació per la pau i el desenvolupament, destinat als alumnes de secundària. Proposa activitats de cooperació des de diverses àrees (llengua, llengües estrangeres, ciències socials, matemàtiques, educació plàstica, etc). Cada quadern treballa un aspecte diferent:

Quadern 1.-Vivim en un sol món

Quadern 2.-Conviure amb els altres

Quadern 3.-Imatges i estereotips

Quadern 4.-Els Drets de la Terra

Quadern 5.-El restaurant del món

Eina 4.

Exposicions sobre la diversitat lingüística.

Àmbit: educació formal, no formal i informal.

a) Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades (GELA): **Les llengües a Catalunya**. Universitat de Barcelona. Barcelona, 2005.

www.ub.cat/ling/expollengues [Consulta: 31 de gener del 2008].

És una exposició itinerant que mostra com al Principat de Catalunya es parlen més de 200 llengües. Es pot sol·licitar més informació a l'adreça electrònica: gela@ub.edu

b) Comitè de Seguiment de la Declaració Universal de Drets Lingüístics: **Les llengües, un gran tresor**. CIEMEN, Barcelona, 2001.

www.ciemen.cat/pdf/ExpoLlengTresor.pdf [Consulta: 31 de gener del 2008].

És una mostra didàctica que ajuda a reflexionar sobre la importància de la preservació de les llengües.

Per a més informació: CIEMEN. Telèfon: 93 444 38 00

Eina 5.

Fitxa didàctica sobre la diversitat lingüística i cultural.

Àmbit: educació formal i no formal

CRU, J.; PONCE, A.: **Fitxa didàctica: La diversitat lingüística al món** [en línia]. Barcelona: Linguapax - Unescocat, [2004]

www.linguapax.org/pdf/FitxaDiscoveryCAT.pdf [Consulta: 31 de gener del 2008].

Aquesta fitxa proposa una sèrie d'activitats - una de les quals ve acompanyada de vídeos produïts per Discovery Channel - per donar a l'alumnat algunes dades bàsiques sobre el patrimoni lingüístic del planeta i mostrar una visió sostenible de la diversitat.

2.3. La participació i l'èxit escolar en l'alumnat nouvingut

En l'àmbit de l'ensenyament reglat, **l'alumne nouvingut que no domina suficientment el català pot perdre l'interès dels continguts que es donen a l'aula** amb el pas del temps i, per tant, augmenta el seu risc d'abstenció i fracàs escolar. Tots els mestres hem de ser conscients que:

- a) La condició d'immigrat, per ella mateixa, no és una causa de l'estancament de l'aprenentatge lingüístic de l'alumne. L'alumne nouvingut té les mateixes capacitats cognitives que els autòctons, i en el cas dels alumnes plurilingües, poden tenir fins i tot més predisposició a aprendre una nova llengua.
- b) Moltes vegades, el fet que les seves necessitats i característiques no siguin tractades de manera adequada provoca que els alumnes d'origen estranger es desvinculin afectivament d'aquesta llengua i, alhora, això comporti un major risc d'abstenció escolar.
- b) No perdre el contacte amb les famílies, i procurar que assumeixin la importància de l'aprenentatge d'aquesta llengua per al futur dels seus fills. L'actitud dels pares pot influir molt en la motivació de l'alumne.
- c) Adaptar els procediments d'ensenyament-aprenentatge a l'alumnat i no a l'inrevés, i ser conscients que malgrat que hagi passat un temps prudencial d'escolarització i no s'hagin notat millores en la comprensió i l'expressió lingüística, les nostres expectatives poden ser desproporcionades a les seves possibilitats reals quant a l'adquisició de nous aprenentatges. Això pot revertir negativament en el seu rendiment. Una proposta per copsar millor el procés d'aprenentatge de l'alumnat és conèixer les principals diferències entre el català i la seva llengua d'origen. Per posar un exemple, saber que l'àrab, el xinès i l'urdú no diferencien l'ús de la majúscula i la minúscula, que l'àrab té un article únic que no diferencia ni gènere ni nombre, o que el ful i el wolòf compten de cinc en cinc (per exemple, per dir set diuen "cinc i dos", per dir vuit diuen "cinc i tres", etc.).

Per això, el professorat, com a responsable -en gran part- de la integració lingüística de l'alumnat, a més de ser exigents amb el nivell de formació lingüística, ha de **fer tot el possible perquè es produeixi aquest vincle afectiu amb la llengua catalana**. Algunes **estratègies** poden ser:

- a) Reforçar l'autoestima de l'alumnat, que se sentin reconeguts, i procurar que no es desanimin. Una de les maneres de fer-ho és valorar el seu bagatge cultural i lingüístic.

Objectius >

- > Fomentar el desig d'aprendre la llengua catalana.
- > Reforç de l'autoestima i imatge positiva d'un mateix.
- > Suport de les famílies als aprenentatges escolars.
- > Avaluació adequada dels progressos escolars.

Eina 1.

Realització de tallers creatius de teatre, contes, etc. a partir de lectures en català.

Àmbit: educació formal i no formal.

En aquest tipus d'activitats es treballa tant l'autoestima com l'expressió oral, expressió corporal, dinàmica de grup, etc. En els assajos es creen grups naturals i creix l'autoestima dels nois i noies perquè tenen un paper específic; és una manera de sentir-se importants i reconeguts per tothom. Així mateix, els alumnes amb dificultats lectores, poden assumir un paper que els ajudi a desenvolupar-se de manera autònoma.

Un recurs per adquirir llibres per a alumnes amb dificultats - transitòries, en el cas dels nouvinguts- lectores i/o de comprensió és a través de l'associació Lectura Fàcil. Aquesta associació ha elaborat un llistat de llibres, audiovisuals, documents electrònics, etc. amb el logotip LF (Lectura Fàcil). Per a més informació:

a/e: lecturafacil@cobdc.org

www.lecturafacil.net

Eina 2.
**Material per prendre
consciència del propi
bagatge cultural i lingüístic.**

Àmbit: educació formal
i no formal.

CASSANY, D. [coord.]: **Portfolio Europeu de les Llengües**, Ministerio de Educación y Ciencia, 2004.

www.xtec.cat/crle/02/portfolio/ca/inici.html

Consisteix en un document promogut pel Consell d'Europa, en el qual tots aquells que aprenen o han après una llengua, ja sigui a l'escola o fora, poden enregistrar les seves experiències d'aprenentatge de llengües i cultures. El Portfolio es pot trobar a la *Mediateca dels CRP* (centres de recursos pedagògics).

Per a més informació:

www.xtec.cat/cgi/mediateca_crp

Eina 3.
**Orientacions per al
professorat sobre el
funcionament d'algunes
llengües d'origen de
l'alumnat nouvingut.**

Àmbit: educació formal
i no formal.

Col·lecció "Llengua, immigració i ensenyament del català", publicada per la Secretaria per a la Immigració del Departament de Benestar i Família.

Publicacions disponibles en versió electrònica a:

www.gencat.cat/benestar/publica/pubdep/pdep107.htm [Consulta: 31 de gener del 2008].

Aquesta col·lecció de llibres proporciona als mestres i professorat que ensenya català als alumnes nouvinguts una eina que els serveix per apropar-se a la llengua d'origen dels seus alumnes i bàsicament per tenir una idea general del funcionament de la gramàtica d'aquestes llengües (fula, wolòf, panjabi, àrab, xinès, romanès, soninké, mandinga, ucraïnès, berber i tagal).

2.4. L'aprenentatge lingüístic en el lleure

Actualment, en les entitats de lleure (equipaments esportius, espais, casals, etc.) és primordial que es faci una **reflexió seriosa** i s'estableixin uns **criteris clars sobre el tractament de la llengua catalana i el model lingüístic dels professionals** que hi treballen, perquè:

- Aquests espais tenen una funció educadora i d'integració social i lingüística que no pot anar deslligada de la tasca dels centres escolars.
- Ofereixen una situació avantatjada pel que fa a la integració lingüística: l'aprenentatge del català s'aconsegueix més fàcilment, ja que la llengua es va adquirint d'una manera natural i espontània, tot convivint, parlant i jugant. Ignorar aquesta qüestió és, de fet, negar l'oportunitat a l'alumnat d'integrar-se més ràpidament en la societat d'acollida.

És important que l'entitat o el centre de lleure sensibilitzi i faci arribar aquest missatge també al voluntariat. El fet que sovint siguin persones que disposen de poc temps fa que sigui poc freqüent plantejar-los en quina llengua s'han de relacionar normalment amb els infants o joves (vegeu també el tema 1.1).

A continuació, exposem algunes **propostes per als educadors, monitors i voluntariat perquè l'alumnat nouvingut pugui practicar el català al centre de lleure**:

- Tenir un comportament basat en una alta fidelitat lingüística a la llengua catalana (vegeu també el tema 1.1). Convé mantenir sempre el català independentment de quina llengua d'origen tingui l'interlocutor, i no canviar de llengua llevat que, com a mínim, ens ho demanin.
- Especialment en l'àmbit esportiu, els monitors podem començar per catalanitzar expressions i mots que han estat substituïts sobretot pel castellà. Per exemple, en el bàsquet, cada cop que diríem "canasta", canviar-la per "cistella"; o bé en lloc de "mate" canviar-la per "esmaixada", etc. Ens podem ajudar amb els diccionaris especialitzats, també disponibles a Internet.
- Triar jocs i activitats de lleure en llengua catalana. Actualment podem trobar a Internet força referències bibliogràfiques o fins i tot materials que es poden consultar gratuïtament.
- Organitzar activitats fora del centre que tinguin a veure amb la cultura i la societat catalana, i sempre assegurar-nos que es faran en llengua catalana.

Objectius >

- > Establir unes pautes de comportament lingüístic als centres socioculturals i esportius.
- > Sensibilitzar sobre la necessitat d'emprar el català amb l'alumnat nouvingut.
- > Fer del català la llengua vehicular en totes les activitats de lleure.

Eina 1.

Vocabulari esportiu i de lleure en català.

Àmbit: educació formal, no formal i informal.

Biblioteca Termcat [en línia]. TERMCAT, Barcelona, 1999-2007.

www.termcat.cat/biblioteca [Consulta: 31 de gener del 2008].

Lloc web del Centre de Terminologia TERMCAT, amb referències dels diccionaris, vocabularis, lèxics i materials de divulgació que contenen terminologia en català. Com a opcions d'interès en l'àmbit del lleure hi ha la categoria d' "Esports" o bé "Lleure.Jocs" que contenen diverses referències bibliogràfiques, algunes d'elles consultables en línia.

Eina 2.

Activitats de lleure per conèixer Catalunya.

Àmbit: educació no formal i informal.

Quedem? És un programa d'itineraris culturals organitzat per Òmnium Cultural que té la finalitat de promoure l'ús de la llengua catalana entre persones autòctones i persones nouvingudes i facilitar el coneixement de la cultura catalana. Es proposen activitats per descobrir Catalunya: des d'itineraris comentats, xerrades, activitats culinàries, concerts, tallers, descobrir festes i tradicions, anar al museu o al teatre. Seria interessant que les entitats de lleure, les AMPA, les associacions de suport a la immigració o altres organitzacions civils difonguessin -o si s'escau, col·laboressin- amb aquest tipus d'activitats de descoberta de l'entorn.

Per a més informació: Òmnium Cultural. Telèfon: 93 306 96 26 a/e: oc@omnium.cat - www.quedem.omnium.cat

Eina 3.

Programa d'integració lingüística en català.

Àmbit: educació informal

El programa **Voluntaris per la Llengua** té per objectiu posar en contacte persones que volen practicar el català (aprenents de català) amb persones que volen dedicar unes hores del seu temps a ajudar-les a practicar-lo (voluntàries). Ser voluntari o aprenent d'aquest programa implica comprometre's a dedicar 10 hores, una hora per setmana, a conversar en català. *Voluntaris per la Llengua* ha estat seleccionada com una de les 10 millors pràctiques d'aprenentatge d'una llengua a la Unió Europea.

Per a més informació: Secretaria de Política Lingüística
Telèfon 93 567 10 00 - a/e: voluntariat@voluntariatperlallengua.cat
www.voluntariatperlallengua.cat

Eina 4.

Activitats culturals o lúdiques en llengua catalana enfocades a l'educació intercultural.

Àmbit: educació formal i no formal.

a) CASAS, M., CASAS, N. i BONAL, E.: *Diversita't. Cançons, danses... activitats i recursos per a la convivència en la diversitat*, Fundació Jaume Bofill, Barcelona, 2005.

Disponible en versió electrònica a: www.entrecultures.org/04_calidos/diversitat.htm [Consulta: 31 de gener del 2008].

Diversita't és un recurs per a mestres i educadors per treballar la diversitat a partir de la música. S'ofereixen orientacions i criteris, i remarquen, més enllà de les activitats, la gran importància de l'acompanyament educatiu a l'hora de dur-les a terme. El material consisteix en un dossier de 170 pàgines on es recullen les propostes i dos CD amb els enregistraments de les músiques.

b) ESSOMBA, M. A. [coord.]: *Sanduk, Guia per a la formació dels educadors i les educadores en immigració i interculturalitat*, Secretaria General de Joventut de la Generalitat de Catalunya i Fundació Jaume Bofill, Barcelona, 2001. Disponible en versió electrònica a:

www.entrecultures.org/04_calidos/04_sanduk.htm

[Consulta: 31 de gener del 2008].

Sanduk és una guia adreçada sobretot a la formació dels educadors, però també conté activitats que es poden portar a terme amb nois i noies en centres de lleure. En el bloc d' "Activitats per a monitors" trobem activitats de l'àmbit de la salut, l'esport, la natura, etc. relacionades amb la interculturalitat i la immigració.

Eina 5.

Jocs en llengua catalana.

Àmbit: educació formal, no formal i informal.

a) Balaguer, C., Ripoll, O.: *Xarranca. Jocs per a l'aprenentatge del català oral per a nouvinguts*, Generalitat de Catalunya i Fundació Jaume Bofill, Barcelona, 2002. Disponible en versió electrònica a: www.entrecultures.org/04_calidos/04_xarranca.htm

[Consulta: 31 de gener del 2008].

Xarranca és un material que ofereix diversos jocs tradicionals que es presenten amb petites diferències en molts llocs del món.

b) *Jocs en català* [en línia]. Consorci per a la Normalització Lingüística (CPNL). www.cpnl.cat/jocs [Consulta: 31 de gener del 2008].

Lloc web del CPNL que ofereix un recull de jocs en català, a més d'una llista de webs on es troben jocs en línia o altres pàgines de jocs en llengua catalana.

3. Les relations sociales

3.1. Relacions amb els alumnes nouvinguts

Els centres escolars i els de lleure són espais d'articulació de relacions humanes. És per això que l'interès per aprendre la llengua també pot augmentar si existeix un **clima afavoridor** per a la integració relacional. Alguns suggeriments:

- a) En les relacions amb l'alumnat nouvingut, cal advertir als professors, educadors, etc. quan tenen actituds massa paternalistes o bé quan creen un distanciament excessiu amb l'alumnat. També quan es tracta de l'ensenyament-aprenentatge de la llengua. Sovint s'infravaloren les seves capacitats ("pobrets, a sobre encara volem que aprenguin el català"), o s'evita parlar-los en català per prejudicis ("és que no el volen aprendre"). A més, cal pensar que molts nois i noies nouvinguts coneixen més d'una llengua, per la qual cosa no representa cap anormalitat el fet d'haver d'aprendre la llengua pròpia del país, a més d'altres llengües d'àmbit internacional.
- b) Cal desmuntar els tòpics sobre el fenomen de la immigració, que en certs casos poden fomentar actituds racistes i la marginació de determinats grups. El tòpic "és que no es volen integrar" pot justificar accions
 - c) Podem portar a la pràctica estratègies comunicatives que tinguin en compte l'origen cultural i la llengua d'origen, com ara:
 - Pronunciar de manera acurada els seus noms.
 - Conèixer i utilitzar les comunicacions lingüístiques pròpies de la seva llengua en el moment de l'arribada o els adéus.
 - Si es treballa per projectes o centres d'interès, fer que els temes tinguin a veure amb el seu origen o la seva vida.

Objectius >

- > Relacions equitatives amb l'alumnat.
- > Trencar els prejudicis i tòpics.
- > Aproximació a la identitat cultural i lingüística de l'alumnat nouvingut.

Eina 1.
**Arguments per desmuntar
prejudicis i tòpics.**

Àmbit: educació formal,
no formal i informal,
i administració pública.

Dades que trenquen tòpics [en línia]. Secretaria per a la Immigració de la Generalitat de Catalunya, 2005.

www.gencat.cat/benestar/immi/topics/index.htm [Consulta: 31 de gener del 2008].

L'any 2005, amb motiu del Dia Internacional per a l'Eliminació de la Discriminació Racial, es va obrir l'espai *Dades que trenquen tòpics*, que inclou dades per ajudar a tenir una percepció sobre la immigració i els seus efectes més ajustada a la realitat. Per exemple:

Un altre tòpic freqüent és que els immigrants 'no es volen integrar', i que 'no aprenen la llengua'. Si observem l'evolució d'inscrits als cursos de català que organitza el Consorci per a la Normalització Lingüística, comprovarem que el nombre d'alumnes inscrits en aquests cursos ha anat en augment des del curs 2000-2001, fins al punt que el curs 2003-2004 gairebé un 41% dels inscrits va ésser d'origen estranger (...).

Les dades també desmunten un altre tòpic: que d'entre tots els estrangers, els d'origen llatinoamericà són els que menys s'interessen per aprendre la llengua. A la taula queda demostrat que representen un percentatge molt alt del total d'alumnes estrangers: el curs 2003-2004, per exemple, pràcticament la meitat dels alumnes d'origen estranger eren llatinoamericans.

Eina 2.
**Novel·la sobre els
nous catalans i catalanes
del segle XXI.**

Àmbit: educació formal,
no formal i informal,
i administració pública.

El HACHMI, N.: **Jo també sóc catalana**. Columna, Barcelona, 2004.

Novel·la sobre l'experiència de formar part d'una família d'origen immigrant i al mateix temps la seva pertinença a Catalunya. Un llibre que ajuda a entendre com és el conjunt dels ciutadans catalans en l'actualitat.

3.2. Relacions amb les famílies nouvingudes

Al llarg del curs és important que **coneguem quines són les expectatives i percepcions de les famílies** respecte als aprenentatges dels seus fills:

- Amb els pares d'alumnes d'educació infantil i primària, es poden aprofitar els moments en què esperen els fills per parlar amb ells (a l'entrada de l'escola, quan hi ha una excursió, quan surten de l'esplai, etc.).
- Amb els pares d'alumnes de secundària, pel fet que no és tan usual que vinguin a buscar-los, caldrà pactar entrevistes al llarg del curs. Hi ha casos, però, en què les llargues jornades laborals que tenen les famílies poden fer molt difícil concertar entrevistes dins de l'horari escolar. Per això és bàsic que a la primera entrevista s'expliqui bé com funciona aquí l'ensenyament i es deixin clares les normatives del centre (vegeu també el tema 1.4).

D'altra banda, cal que les famílies vegin **l'efectivitat de la llengua que aprenen els seus fills**, tant perquè s'impliquin en la tasca educativa com per animar-les a aprendre la llengua.

Les associacions de pares i mares d'alumnes (AMPA) poden portar a terme algunes pràctiques en aquest sentit:

- Crear acords o convenis amb ens com el Consorci per a la Normalització Lingüística (www.cpnl.cat) o bé altres entitats locals que organitzin cursos de català i actuacions de dinamització lingüística per a pares i mares.
- Implicar les famílies nouvingudes a participar a l'AMPA sense deixar de banda la tasca que fa l'escola d'impulsar l'ús del català en totes les activitats (en les reunions, les activitats que organitzi, els documents que redacti, etc.).
- Aprofitar l'organització de xerrades o cursos per a pares (cursos de cuina, tallers per aprendre a cosir, etc.) per explicar trets destacables de la nostra llengua i cultura, així com per conèixer la seva llengua i cultura d'origen. És molt important que valorem tant les diferències culturals com els elements compartits amb les diverses cultures d'origen dels pares.

Objectius >

- > Coneixement de les expectatives familiars.
- > Participació dels pares i mares nouvinguts en les activitats del centre.
- > Coneixença entre les famílies autòctones i nouvingudes.

Eina 1.

**Recursos lingüístics
per a les AMPA.**

Àmbit: educació informal.

Edu365: Models de documents [en línia]. Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya.

www.edu365.cat/mareipare/index_formularis.htm [Consulta: 31 de gener del 2008].

Lloc web que ofereix a tots els pares i mares que formen part d'una AMPA, eines i recursos que els faciliten el funcionament de l'entitat en català: models per fer una acta, una memòria d'activitats, un projecte d'activitats, etc.

Eina 2.

**Informació sobre els
hàbits i costums de
la societat catalana.**

Àmbit: educació formal,
no formal i informal.

Projecte intercat: Ajuda'm [en línia]. Gabinet de Llengua Catalana de la Universitat Autònoma de Barcelona [coord.], Bellaterra, 2000.

www.intercat.gencat.net/emrelaciono/ajudam.html [Consulta: 31 de gener del 2008].

La guia *Ajuda'm* poden utilitzar-la les persones implicades en l'acollida no només d'estudiants estrangers sinó també de la població nouvinguda en general, per explicar diversos aspectes de la quotidianitat i costums dels catalans i les catalanes. Es troba en català, castellà i anglès.

4. Bones pratiques

Experiència 1: Compartim converses!

Àmbit: educació formal

Organització: Projecte en xarxa des de l'Aula d'Acollida de l'IES El Cairat i l'IES El Castell d'Esparraguera, i el Servei Local de Català d'Esparraguera.

Destinataris: alumnat d'IT de 12-18 anys.

Descripció:

Formació de parelles de conversa en català entre l'alumnat d'incorporació tardana (IT) que necessita aprendre la llengua i fer amics en el país d'acollida i l'alumnat catalanoparlant voluntari. El programa es fa en horari escolar, a l'hora de l'esbarjo, per a tot l'alumnat dels IES (12-18 anys). Les converses es desenvolupen en el context de l'institut: a les Aules d'Acollida, a la biblioteca, a la sala d'informàtica, etc.

Els voluntaris reben una formació específica perquè les converses siguin correctament dirigides. A més, durant les trobades, reben el suport dels tutors de l'aula d'acollida per als temes de conversa (es procura que tinguin relació amb les activitats escolars, projectes de l'escola, etc.).

Objectius >

- > Modificar el comportament lingüístic del professorat i l'alumnat.
- > Normalització de la llengua.
- > Arrelament de la població, novinguda a través de noves coneixences.
- > Autonomia per poder-se desenvolupar sols als llocs.

Per a més informació:
Servei Local de Català
d'Esparraguera

Telèfon: 93 777 92 92
a/e: esparreguera@cpln.org

Anàlisi de l'experiència *Compartim converses!*

Aquesta experiència representa una bona oportunitat perquè els alumnes novinguts trobin espais fora de l'aula per poder aprendre català, o bé practicar-lo, en el cas dels alumnes no catalanoparlants que ja coneixen la llengua. Però també suposa una bona ocasió per incentivar nous vincles i crear factors protectors emocionals que fomentin la cohesió social als instituts.

A més, és interessant la proposta que han fet els seus impulsors en aquells instituts i centres de normalització lingüística que vulguin posar en pràctica aquest projecte, de crear una *Xarxa d'IES per la Llengua*, amb l'objectiu de posar en comú les experiències que es duguin a terme al nostre país.

Experiència 2: La ràdio com a estímul per a l'ús de la llengua catalana

Àmbit: educació formal.

Organització: CEIP Mare de Déu de Montserrat de Terrassa.

Destinatari: alumnes d'educació infantil i primària.

Descripció:

Creació d'una ràdio on els alumnes fan els seus programes i elaboren els continguts dins les diferents matèries curriculars. Els tutors s'encarreguen de les seves propostes de programes i d'elaborar els guions amb la col·laboració de l'alumnat.

Prèviament es porta a terme la formació i assessorament dels tutors de cada curs amb referència a la terminologia característica de les emissores radiofòniques. També s'efectua una formació específica per als alumnes encarregats dels aspectes tècnics per preparar-los en les tasques rellevants de les emissions (control de la taula de mesclades, entrades i sortides de so...).

Els tutors treballen amb els alumnes en la preparació dels programes (cerca d'informació, elaboració de textos, etc.). I els docents corregeixen l'ortografia i l'estil.

Es crea una graella de programació setmanal amb el contingut i a partir d'aquí es redacta el guió original de la programació del dia. Cada setmana es fan dos programes: un amb els alumnes d'educació infantil i cicle inicial, i un altre amb els alumnes de cicle mitjà i superior de primària.

Font: www.xtec.cat/perfils/perfils26/index.htm [Consulta: 31 de gener del 2008].

Aquest projecte va guanyar un concurs convocat per la Fundació Enciclopèdia Catalana, amb el qual el CEIP va poder adquirir tot el material tècnic necessari.

Objectius >

- > Augmentar el nivell de coneixement de la llengua catalana.
- > Motivar l'alumnat nouvingut a utilitzar el català.

Per a més informació:
CEIP Mare de Déu de
Montserrat de Terrassa
Telèfon-Fax: 93 785 09 99
www.xtec.cat/ceipmontserrat

Anàlisi de l'experiència La ràdio com a estímul per a l'ús de la llengua catalana

Aquesta experiència es podria portar a terme també fora de l'escola, en centres de lleure, a través dels continguts propis de l'educació no formal.

Pel que fa a la infraestructura, en el cas de no disposar de taula de so o d'un alumne que conegui la tècnica de muntatge, pot ser igualment viable amb recursos menys sofisticats com ara amb l'ús d'un magnetòfon.

Experiència 3: "Shabab Al-Gad", programa de suport a la integració escolar

Àmbit educatiu: educació formal i administració pública.

Organització: Ajuntament de Mataró i Casal de Joves Xerinola

Destinatari: alumnes d'origen magribí de segon cicle d'educació primària, i primer i segon cicle d'ESO.

Descripció:

Aquest projecte cerca aportar informació perquè en el futur les noies d'origen magribí (en aquest cas, aquest grup mostrava uns índexs d'absentisme elevats) segueixin algun tipus de formació que els pugui ser útil sobretot a l'hora de trobar una feina. El projecte té en compte dues vessants:

1. La preventiva, dirigida a noies de 6è de primària i d'ESO, perquè siguin conscients que la formació és necessària per a la transició escola-treball, així com també l'ús de la llengua pròpia.
2. La compensadora, dirigida a noies que han deixat el circuit educatiu, amb la finalitat d'aportar informació orientada a la formació i l'ocupació, i de reconduir-les cap al circuit educatiu.

A través d'un conveni amb la delegació de Mataró d'Òmnium Cultural, es fan cursos de català a aquestes alumnes.

Els professionals que treballen en aquest projecte són: un coordinador del projecte, un educador social i un mediador intercultural. Totes les activitats es fan en horari extraescolar.

Objectius >

- > Promoure la continuïtat en els estudis de les alumnes amb dificultats per continuar el circuit educatiu.
- > Millorar el domini del català de les alumnes.
- > Informar i sensibilitzar, tant a les noies com a les seves famílies, sobre la formació reglada i no reglada, i les sortides professionals que ofereix.
- > Informar les noies i les seves famílies dels espais i recursos de lleure. Potenciar la comunicació intercultural entre l'escola i les famílies.

Per a més informació:
Ajuntament de Mataró.
Àrea de Serveis Personals.
Nova Ciutadania
Telèfon: 93 758 22 85
93 758 24 83

Anàlisi de l'experiència *Shabab Al-Gad*

Aquesta experiència es podria adaptar per a qualsevol col·lectiu d'alumnes que mostrin un grau elevat d'absentisme escolar. Així mateix, és important que, a banda dels cursos de català, les sessions informatives i la documentació escrita es facin en aquesta llengua i s'expliqui la funció del català com a eina d'inclusió laboral.

D'altra banda, a més del mediador intercultural també es podria proposar una figura dinamitzadora de l'AMPA per tal de col·laborar en la part de la comunicació entre l'escola i les famílies nouvingudes.

Experiència 4: Casal-escola Llengua d'estiu Xia Tian

Àmbit: educació no formal.

Organització:
Associació Sociocultural
La Formiga (Barcelona).

Destinatari: infants i
adolescents d'origen xinès.

Descripció:

Aquest casal d'estiu pretén cobrir les necessitats lingüístiques i de coneixença de la societat d'acollida d'infants i joves xinesos a Santa Coloma de Gramanet. El casal porta a terme de forma combinada classes de català amb altres activitats a través de les quals també s'aprèn la llengua:

1. Formació en llengua catalana tenint en compte l'edat i el seu nivell de comprensió i expressió oral i escrita.
2. Oci per la llengua. Realització d'activitats lúdiques que tenen com a centre d'interès implícit l'aprenentatge de la llengua. Les activitats es fan seguint aquests criteris:
 - a) La llengua és un element natural de joc.
 - b) Els participants no poden parlar la llengua d'origen.
 - c) Els monitors parlen en català i realitzen activitats també orientades a l'aprenentatge d'aquesta llengua.

Cal dir que és necessària la col·laboració d'un mestre o monitor xinès o que parli aquesta llengua per a poder traduir la informació més complexa.

3. Activitats familiars. El primer dia del casal es fa una sessió informativa amb les famílies per explicar-los el funcionament del casal, la normativa, la importància de l'aprenentatge de la llengua i les activitats d'oci, etc. Es compta amb aquesta persona xinesa o que el parla.

Aquesta experiència va ser la guanyadora dels Premis Francesc Candel 2006.

Objectius >

- > Ensenyar la llengua catalana als infants i adolescents nousvinguts.
- > Proporcionar un oci socialitzador.
- > Facilitar el coneixement de l'entorn i de la societat d'acollida.
- > Promoure un espai de relació amb nois i noies autòctons a través de la creació d'espais coordinats entre el Casal i altres casals o campus esportius de la ciutat.

Per a més informació:
Associació Sociocultural
La Formiga
Telèfon: 93 443 82 07
a/e: info@laformiga.org
www.laformiga.org

Anàlisi de l'experiència Casal-escola de Llengua d'estiu Xia Tian

Aquesta experiència no necessàriament s'ha de portar a terme en casals que acullen una única comunitat lingüística, sinó que seria positiu que s'implementés en casals on hi ha nois i noies nousvinguts d'origens diversos i també d'aquí, de manera que es reforçés el procés socialitzador dels joves.

Es tractaria que en totes les activitats del casal la llengua catalana fos la llengua vincular. Les activitats d'oci podrien tenir els mateixos criteris establerts per La Formiga; i en el cas de casals on hi ha una presència destacable d'una comunitat lingüística (sobretot si és d'una llengua no romànica), seria també convenient comptar amb el suport d'algun educador que conegués aquesta llengua.

Experiència 5: Som amigues

Àmbit: educació informal.

Organització: Vocalia de Dones de l'Associació de veïns Rocafonda-Ciutat Jardí (Mataró).

Destinataris: dones adultes, siguin nascudes o no a Catalunya.

Descripció:

Arran del projecte que portava a terme la Vocalia de Dones anomenat "Totes plegades", de descoberta de l'entorn, alfabetització jurídica i llengua catalana per a dones nouvingudes, va sorgir la necessitat de crear lligams entre aquestes dones i les que ja vivien al barri. Prenent la idea del programa *Voluntaris per la Llengua* (Secretaria de Política Lingüística), van crear un projecte que hem anomenat "Som amigues", amb els objectius de crear lligams entre les dones de diferents cultures que conviuen en un mateix barri.

Les dones de parla habitual catalana actuen d'acollidores de les dones que encara no parlen català, sent un dels objectius principals la coneixença i l'amistat entre totes dues. Inicialment, es fa una reunió informal per explicar a les dones autòctones com relacionar-se en català. Posteriorment, en les activitats que organitza la Vocalia de Dones en el marc d'aquesta pràctica, també s'estableix el català com a llengua vehicular.

Per facilitar les converses, pot ésser d'ajuda el llibre següent:

Contes per parlar, Generalitat de Catalunya, Secretaria de Política Lingüística, 2006

És una nova col·lecció pensada especialment per a parelles lingüístiques del programa *Voluntaris per la Llengua*, i per a totes les persones que vulguin practicar la llengua catalana a partir de la lectura. Es toquen temes de cultura catalana.

Per a més informació:

Secretaria de Política Lingüística. Telèfon: 93 567 10 31

Objectius >

- > Crear lligams de coneixença i amistat entre dones de diferents procedències culturals.
- > Incrementar l'ús de la llengua catalana com a llengua vehicular entre les dones dels nostres barris.
- > Ajudar a parlar en català les dones que fa anys que viuen a Catalunya, però que no s'atreveixen a fer-ho.
- > Fer d'enllaç entre les dones que participen en els diversos projectes de la Vocalia de Dones però que potser no es coneixen entre si.

Per a més informació:
Vocalia de Dones
de l'Associació de veïns
Rocafonda-Ciutat
Jardí (Mataró).
Telèfon: 93 755 16 81

Anàlisi de l'experiència *Som amigues*

Aquesta experiència, que ha tingut uns resultats molt positius, ha unit dones autòctones del barri amb dones novingudes, fonamentalment magribines, i també ha suposat un avenç en la comunicació entre aquestes mares i els seus fills, ja que en un principi les mares no entenien la llengua que aprenien els fills a l'escola.

Aquest projecte, que pot endegar-se des de qualsevol associació de veïns, és interessant no només per implicar els no catalanoparlants a aprendre el català, sinó com a contribució a la cohesió social del barri.

Experiència 6: Formació lingüística a l'empresa

Àmbit: administració pública i empresa.

Organització: Consorci per a la Normalització Lingüística i Grup Bon Preu.

Destinatari: treballadors i treballadores de l'empresa amb coneixements insuficients de català.

Descripció:

El català és la llengua vehicular que utilitza l'empresa de distribució Bon Preu per adreçar-se als seus treballadors, i no només en les comunicacions orals, sinó també en totes les comunicacions escrites: la revista interna, el correu intern, etc. Al mateix temps, el català és la llengua habitual d'atenció als clients.

Tanmateix, es va detectar la necessitat creixent de millorar les habilitats lingüístiques dels treballadors en llengua catalana. Per això, s'ha previst oferir cursos als treballadors amb un nivell molt bàsic de català, amb l'objectiu que el puguin perfeccionar tant oralment com per escrit mitjançant un acord amb el Consorci per a la Normalització Lingüística.

Objectius >

- > Perfeccionar el domini oral i escrit de la llengua catalana dels treballadors.
- > Adequar els coneixements lingüístics a les necessitats dels clients.
- > Millorar la qualitat en l'atenció al client.

Per a més informació:
Consorci per a la Normalització Lingüística
Telèfon: 93 272 31 00
www.cpnl.cat

Anàlisi de l'experiència de formació lingüística a l'empresa

Aquesta experiència resol la dificultat de moltes persones novingudes per adaptar-se als horaris de l'oferta actual dels cursos de català. Cal dir que l'aprenentatge de la llengua per part dels treballadors i treballadores és avantatjosa per a una empresa ja que, d'una banda, aporta qualitat en el servei que s'ofereix al públic. De l'altra, pot contribuir a la prevenció dels riscos laborals ja que la comunicació interna de l'empresa serà molt més fluida.

Annex

El català, llengua comuna Manifest de Sant Jordi 2007

Avui, diada de Sant Jordi de 2007, nosaltres, representants de les associacions i entitats de la immigració resident al país, volem compartir amb el conjunt dels ciutadans les nostres reflexions al voltant del català i dels elements que faciliten el procés d'inclusió social de les persones nouvingudes. Són una sèrie de punts als quals la societat catalana no pot renunciar si pretén construir una societat justa i cohesionada. Per tot això manifestem el següent:

L'arribada de gent de tot el món ha fet que en aquesta terra es parlin avui dia més de 200 llengües. Aquí vivim també en xinès, en wòlof, en urdú, en quítxua, en anglès, en gallec, en castellà, en amazic i en àrab. Oferim les nostres llengües i cultures d'origen per enriquir aquest país, i aquest oferiment creiem que la societat catalana l'ha d'aprofitar.

Les administracions i institucions públiques, a conseqüència d'aquesta nova realitat sociolingüística, han d'apostar per un model educatiu multilingüe, en què el català continuï com la llengua vehicular de l'ensenyament i en què es promogui el coneixement d'aquestes noves llengües que ara també són catalanes.

En aquest context de diversitat lingüística, el català és la llengua que ens uneix a tots i a totes. És l'idioma que tothom comparteix i amb què ens entenem, és la llengua comuna.

En aquest sentit, els poders públics encara poden fer molt més perquè tothom que vulgui aprendre el català ho pugui fer. L'ús de la llengua pròpia és un dret que recull la llei. Els poders públics, per tant, han d'establir les mesures necessàries per facilitar l'exercici d'aquest dret als qui ens establim en aquesta terra.

La defensa del català és la defensa de totes les nostres llengües. Volem transmetre la importància que té parlar la llengua pròpia del lloc on es viu. Nosaltres també volem que en els nostres països d'origen la llengua pròpia sigui compartida per tothom.

El català és una eina d'inclusió social. Quan utilitzem el català fem una aproximació real a la societat catalana i propiciem la relació entre els qui hem arribat ara i els qui van arribar abans. Fent servir la llengua aconseguim ser reconeguts com a propis del lloc i assolim, ni que sigui simbòlicament, el rang de ciutadans.

No hem d'oblidar, però, que per accedir a la categoria de ciutadans adoptar la llengua pròpia no és suficient, sinó que també és indispensable l'adquisició dels drets socials i polítics. Amb aquests drets podem evitar esdeveniments com els que han patit molts treballadors d'origen estranger, els quals, mancats dels drets laborals bàsics i sense garanties d'acomplir la feina amb seguretat, han perdut la vida mentre treballaven.

Aquest país té el repte que ens incorporem a la societat catalana i, així, participem en la creació d'aquest nou espai que junts hem de crear. Per fer-ho possible és imprescindible que ho fem en condicions d'igualtat i, per això, és tan important que assolim els mateixos drets que té qualsevol ciutadà. Tots els drets estan lligats entre si. El dret a l'habitatge és inseparable del dret al treball, del dret lingüístic o del dret a votar o a ser votat. Tots van en aquesta mateixa direcció de promoure la inclusió social i l'adquisició de la ciutadania catalana.

El català és sinònim de cohesió. La llengua és el millor vehicle per fer comunitat, més enllà de la comunitat cultural de cadascú. L'ús de la llengua és la millor manera i la més fàcil d'implicar-se en la societat civil catalana i de construir la millor societat per a tothom.

La llengua és una eina d'aproximació i no pas un instrument de confrontació. Des d'alguns sectors es vol utilitzar la llengua com a arma d'enfrontament polític. La llengua no mereix aquest tracte. Creiem en la capacitat que té per trencar els murs de la incomunicació i per desfer les fronteres que ens separen.

Ajudeu-nos a viure en català! Fem del català la llengua d'acollida. No ens discrimineu pel fet d'haver nascut en un altre lloc i permeteu-nos, parlant-nos en català, que participem en la construcció d'aquest país que entre tots i totes estem edificant.

Barcelona, 23 d'abril de 2007

Entitats signatàries del manifest: Casal Argentí a Barcelona, Associació Catalana de Residents Senegalesos, ITRAN (Associació d'Amics del Poble Marroquí), Kavocheva (Associació Cultural de Costa d'Ivori), Associació de Treballadors i Immigrants Marroquins de Catalunya (ATIMCA), Associació de Treballadors Pakistanesos, Asociación de Mujeres Chinas de Catalunya, Asociación de Mujeres Ecuato-guineanas E'Waiso Ipola, Llactacarú (Asociación de Immigrantes Ecuatorianos en Catalunya para la Solidaridad y la Cooperación), Centro Boliviano-Catalán, Centre Cultural Camí de la Pau, Cornellà Sense Fronteres (membre del grup Agraw Amazic N'Katalunya), Immi.cat, Tamettut (Associació de Dones Amazigues per la Cultura i el Desenvolupament), Comunitat Palestina de Catalunya, Federació d'Associacions Americanes de Catalunya (FASAMCAT), El Mirador dels Immigrants, Veu pròpia, Els Altres Andalusos, Federació de Col·lectius d'Immigrants de Catalunya i Plataforma per la Llengua.

Bibliografia

ALEGRE, M.A: Educació i immigració: l'acollida als centres educatius, Editorial Mediterrània, Barcelona, 2005.

ESSOMBA, M.A: "Oh benvinguts, passeu, passeu..." a *Perspectiva escolar*, núm. 266, juny 2002.

FALGÀS, M., VENTURA, M., VILANOVA, D, CAMPS, R.: "Acolliment lingüístic", a *Perspectiva escolar*, núm. 266, juny 2002.

GOMÀ, N. i SÁNCHEZ, I.: *L'alumnat nouvingut i el català: una perspectiva transversal*, Plataforma per la Llengua, Barcelona, 2005.

MIQUEL, L.: "Reflexions sobre la metodologia d'ensenyament de llengua a immigrants" a *Llengua i ús*, núm. 3, maig-agost 2005.

MUNDET, D. i FERNÁNDEZ, M.: "L'acollida lingüística: cohesió i ciutadania" a *Llengua i ús*, núm.3, maig-agost 2005.

PADRÓS, M., ZAFÓN, A., FUNES J. i PUIG, J.M: "Educar millor és possible. Un projecte d'innovació a l'IES Miquel Tarradell" a *Finestra Oberta*, núm. 40, abril 2004.

RANCÉ, LL.: "L'alumnat d'incorporació tardana: reflexions entorn de l'ensenyament-aprenentatge de la llengua" a *Articles*, núm. 23. gener-març 2001.

RODRIGO, M.: "La comunicació intercultural" a *Perspectiva i diversitat*, núm. 4, desembre 1998.

ROVIRA, M., CASTELLANOS, E., FERNÁNDEZ, M. i SAURÍ, E.: *El català i la immigració*, Plataforma per la Llengua, Ed. Mediterrània, Barcelona, 2004.

SUBIRATS, J. i ALBAIGÉS, B. (coord.): "Educació i comunitat. Reflexions a l'entorn del treball integrat dels agents educatius", Fundació Jaume Bofill, a *Finestra Oberta*, núm. 48, febrer 2006.

VARIS: Guide pratique de la gestion de la diversité interculturelle en emploi, Emploi-Quebec (Direction régionale de Montréal) et Mouvement québécois de la qualité, Groupe Conseil Continuum, 2005.

VILA, I.: L'ensenyament del català a les persones immigrades: aspectes tècnics i educatius, Universitat de Girona, Departament de Psicologia, febrer 2003.

Internet

Marc europeu comú de referència per a les llengües: aprendre, ensenyar, avaluar [en línia]. Ferran, Josep; Montagut, Montserrat [traductors]; Consell d'Europa. Departament de Política Lingüística, Estrasburg, 2003.
www6.gencat.net/llengcat/publicacions/marc/index.htm

Pla d'acollida del centre docent [en línia]. Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació. Servei de Difusió i Publicacions, Barcelona, 2001
www.gencat.cat/educacio/depart/acollida.htm

Plans d'acolliment lingüístic [en línia]. Generalitat de Catalunya. Secretaria de Política Lingüística, 2005-2008.
www6.gencat.net/llengcat/immigra/plans.htm

Pla per la Llengua i la Cohesió Social [en línia] Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació. Servei de Difusió i Publicacions, Barcelona, 2001.
www.xtec.cat/lic/intro/documenta/Pla_LIC_0405.pdf

Altres referències

L'acolliment lingüístic. Segona Jornada de presentació de materials i experiències. Generalitat de Catalunya, Consorci per a la Normalització Lingüística, Institut de Ciències de l'Educació Josep Pallach (Universitat de Girona), Girona, setembre 2006.
www6.gencat.net/llengcat/immigra/cursos.htm

Amb la col·laboració de la Fundació Lluís Carulla

© Plataforma per la Llengua

Dipòsit legal: B-14146-2008

Barcelona, març del 2008

Primera edició de 3.000 exemplars (febrer del 2007)

Segona edició de 17.000 exemplars (març del 2008)

Coordinació: Gemma Ponsa

Assessorament: Salwa El Gharbi

Disseny i maquetació: Josep Ramon Canellas

Il·lustracions: Clic Traç sccl

**PLATA
FORMA
PER LA
LLENGUA**

Si vols col·laborar amb la Plataforma per la Llengua, contacta amb nosaltres o visita la nostra plana web

c/ Diputació, 276. Planta baixa. 08009 Barcelona
Tel. 93 321 18 03. a/e: info@plataforma-llengua.cat

www.plataforma-llengua.cat

 **Fundació
Lluís Carulla**

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Acció Social
i Ciutadania**